

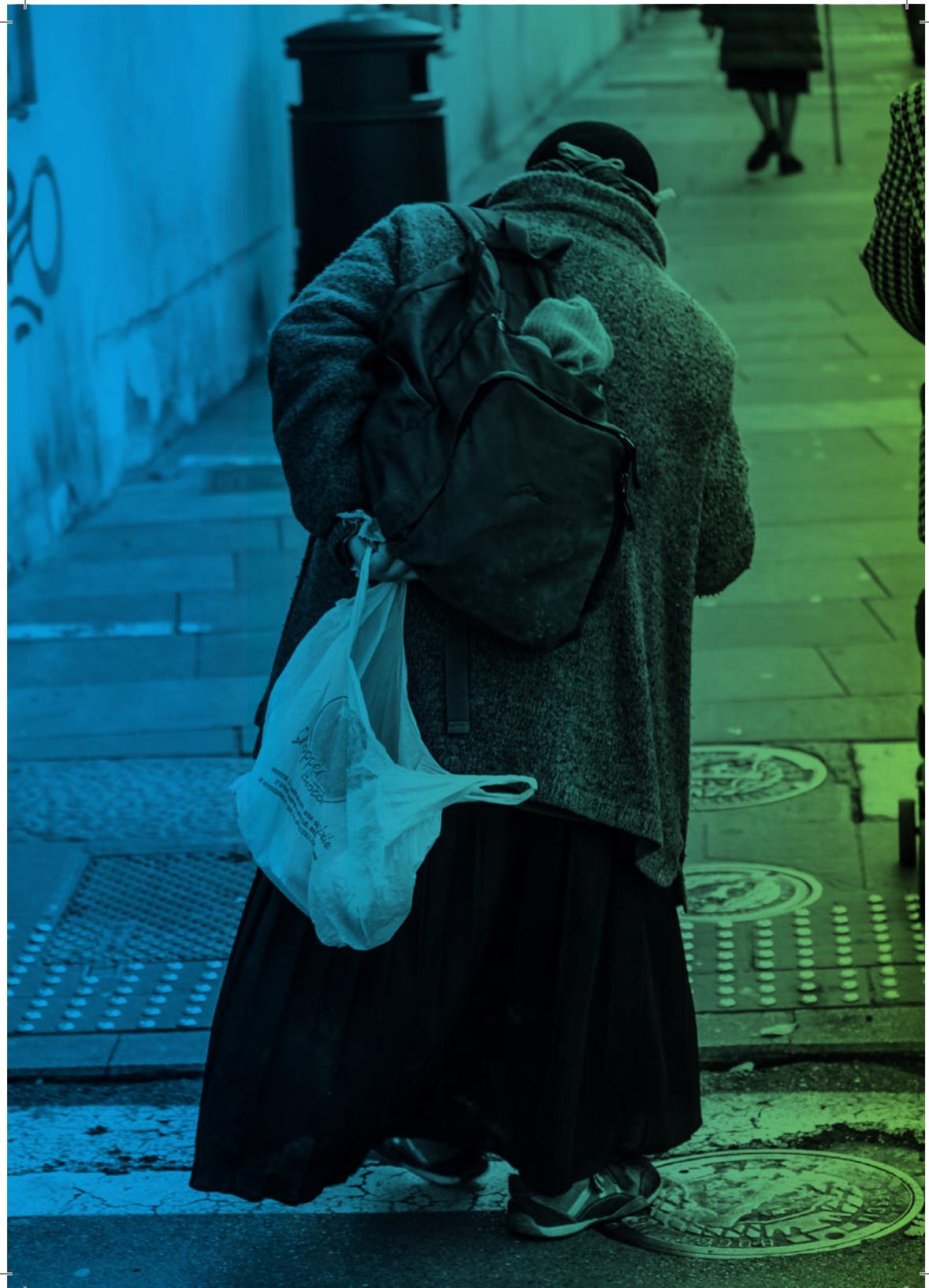
PMF - Geografski odsjek
Marulićev trg 19 / Zagreb
Velika predavaonica 1

3. srpnja
2020.

Knjiga sažetaka

geo-doc

Program

09:30

Otvaranje i uvodna riječ

izv. prof. dr. sc. Aleksandar Lukić, voditelj doktorskog studija

Usmena izlaganja, 1. dio

moderator: prof. dr. sc. Danijel Orešić

—
09:45

Zaviša Šimac, 1. godina

Pristupi i metode određivanja ranjivosti obalnih područja

—
10:00

Marin Mićunović, 1. godina

Ranjivost obala pod utjecajem relativne promjene morske razine

—
10:15

Ivan Martinić, 1. godina

Pristupi istraživanju i klasifikaciji izvora u svijetu i Hrvatskoj

—
10:30

Valerija Butorac, 2. godina

Klasifikacija krajobraza Gorske Hrvatske na osnovi satelitskih snimki

10:45 - 11:15

Diskusija

Usmena izlaganja, 2. dio

moderator: izv. prof. dr. sc. Aleksandar Lukić

**—
11:15**

Tvrtko Pleić, 1. godina

Geografski pristup istraživanju socijalne ekskluzije

**—
11:30**

Dino Pečaver, 1. godina

Tipologije i modeli razvoja marginalnih i perifernih ruralnih područja

**—
11:45**

Mirela Turk, 1. godina

Utjecaj zelenih gradskih prostora na cijene nekretnina – faktor odabira mesta stanovanja u gradu

12:00 - 12:20

Diskusija

12:20 - 13:00

Pauza

Prezentacija postera

moderator: dr. sc. Ivan Šulc

—
13:00

Darija Perković, 2. godina

Promjene morfološke strukture Opatije, Malog Lošinja i Crikvenice uslijed turističkog razvoja

—
13:15

Gordana Eremić, 2. godina

Kamping turizam u Istarskoj županiji - glamping i obiteljski kampovi

—
13:30

Ives Vodanović Lukić, 2. godina

Turizam temeljen na umjetnostima: analiza resursne osnove te osnovnih demografskih, socio-ekonomskih i turističkih pokazatelja studija slučaja

—
13:45

Zlatko Horvat, 3. godina

Primjena tehnika multivariatne analize za identifikaciju teritorijalnih dispariteta međimurskih naselja

—
14:00

Antonio Morić-Španić, 2. godina

Doprinos geografije i GIS-a razvoju generičkih kompetencija građana 21. stoljeća

Nakon svakog predstavljanja postera u trajanju 5 minuta

Diskusija

Usmena izlaganja, 3. dio

moderator: prof. dr. sc. Zoran Stiperski

14:15

Ivan Ivić, 1. godina

Uspješnost obrazovnog sustava i nastave geografije

14:30

Mihela Melem Hajdarović, 1. godina

**Odnos jezika i identiteta u historijskogeografskim
istraživanjima - stanje područja**

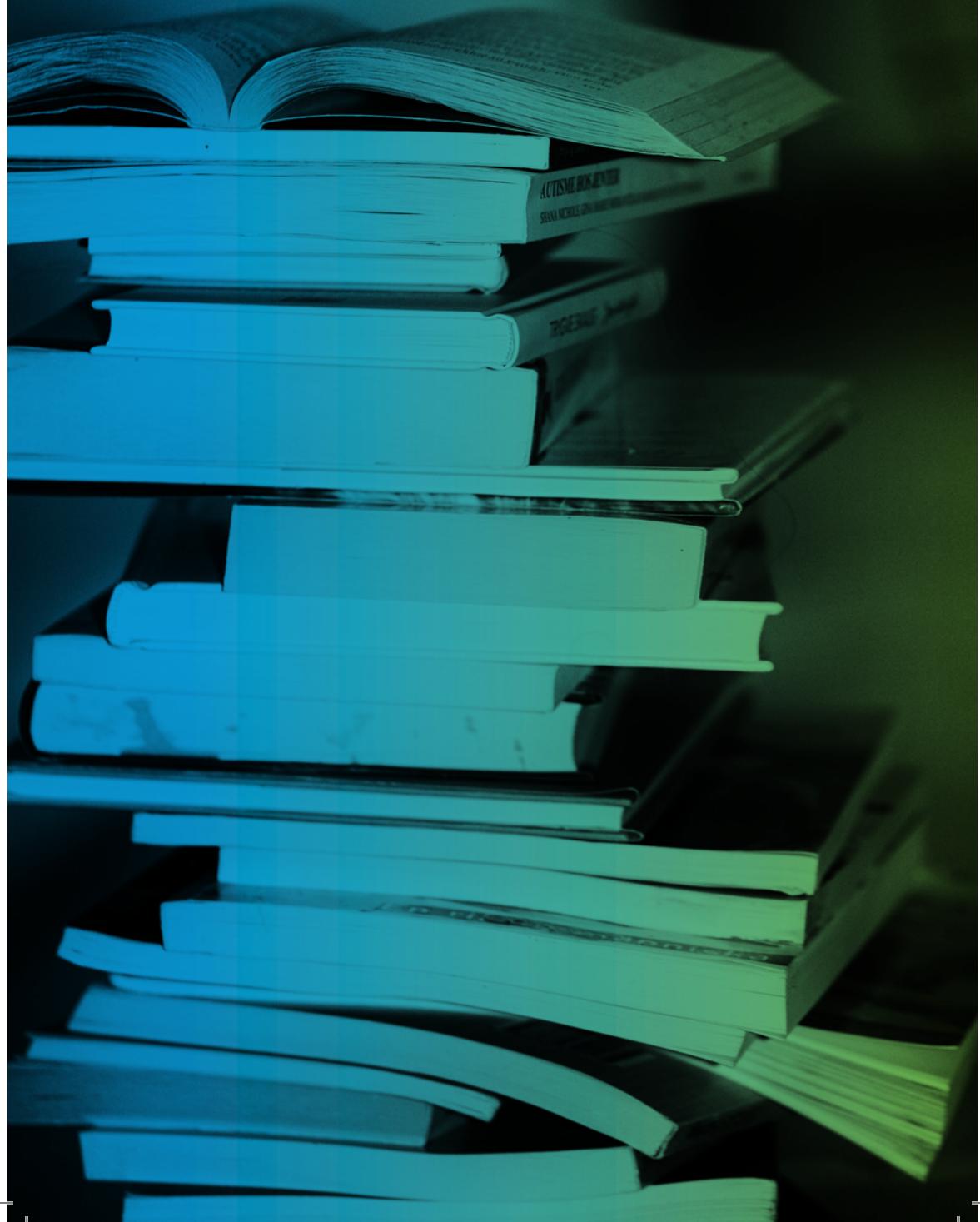
14:45

Karlo Mak, 1. godina

**Liminalne potrošačke zone: stanje i perspektive
prekogranične potrošnje**

15:00 - 15:20

Diskusija

Zaviša ŠIMAC – 1. godina

savjetnica: prof. dr. sc. Sanja Faivre

Pristupi i metode određivanja ranjivosti obalnih područja

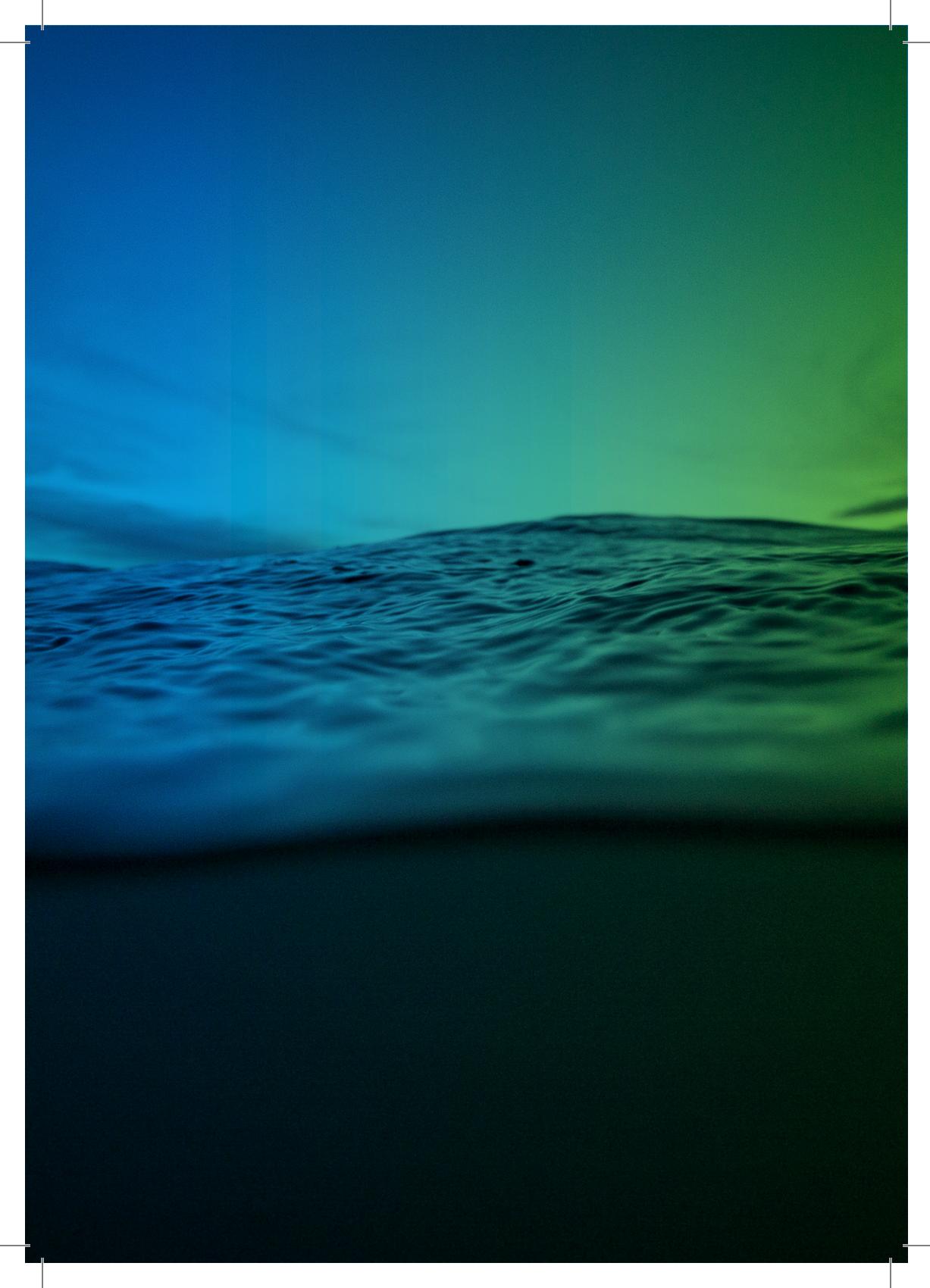
Ključne riječi: ranjivost, indeks ranjivosti obala, relativna promjena morske razine

Obalna područja su dinamični i složeni sustavi često izloženi prijetnjama poput, oluja, plima te erozije (Kaniewski i dr., 2016). Niske obale posebno su ugrožene izdizanjem morske razine (Gornitz, 1991; Nicholls i dr., 2007) te posljedično erozijom, salinizacijom poljoprivrednog zemljišta, (Gornitz, 1991; Nicholls i Cazenave, 2010) prodorom morske vode u vodonosnike (Antonellini i dr., 2008; Chang i dr., 2011) te ostalim društvenim problemima poput onih u pomorskom prometu ili npr. problema izazvanih smanjivanjem kopnenih površina. Cilj ovog rada je analiza različitih pristupa istraživanju i metoda određivanja ranjivosti obala.

Određivanje ranjivosti obala temeljna je komponenta pri izradi strategija i planova održivog upravljanja obalnim područjima. U tu svrhu potrebno je identificirati prijetnje te pronaći, prepoznati i definirati izložene i ranjive elemente, bilo prirodne ili antropogene na nekom području. Od pojave prve metode – Indeksa ranjivosti obala (Gornitz, 1991), razvijene su različite metode (Kantamaneni, 2016) koje se mogu svrstati u četiri skupine (Kantamaneni, 2016; Ramieri i dr., 2011) : 1. dinamički računalni modeli (Cowell et al. 1995), 2. sustavi za podršku odlučivanju temeljeni na GIS-u (Casini i dr., 2015), 3. metode utemeljene na pokazateljima (Balica i dr., 2012) i 4. metode utemeljene na indeksima (Gornitz, 1991; McLaughlin i Cooper, 2010).

Općenito, pri analizi i određivanju ranjivosti moraju se uzeti u obzir brojni čimbenici poput tipa, visine i nagiba obale, plime i oseke, učestalosti oluja, visine valova, morske struje, korištenja površina, prometa te stanovništva. Stoga, velik broj istraživanja primjenjuje kvantitativne ili polukvantitativne metode bazirane na indeksima (Kantamaneni, 2016). Indeksi ranjivosti obala temelje se uglavnom na tri grupe čimbenika: 1) značajke obale, 2) utjecaj mora na obalu te 3) društvena obilježja (McLaughlin i Cooper, 2010).

Prilikom određivanja ranjivosti obala Jadrana korišteno je više metoda 1. Indeks obalne ranjivosti (Pantusa i dr. 2018. i Ružić i dr., 2019) i 2) Računalni model (Ružić i Benac, 2016), obje metode koristile su dvije grupe čimbenika: 1. značajke obala i 2. utjecaj mora na obalu. Za razvoj indeksa ranjivosti obala istočnog Jadrana potrebno je razviti indeks i odabrati čimbenike koji bi uključivali 1. značajke obale, 2. utjecaj mora na obalu te zbog gustoće stanovnika obalnog prostora i 3. društvena obilježja.

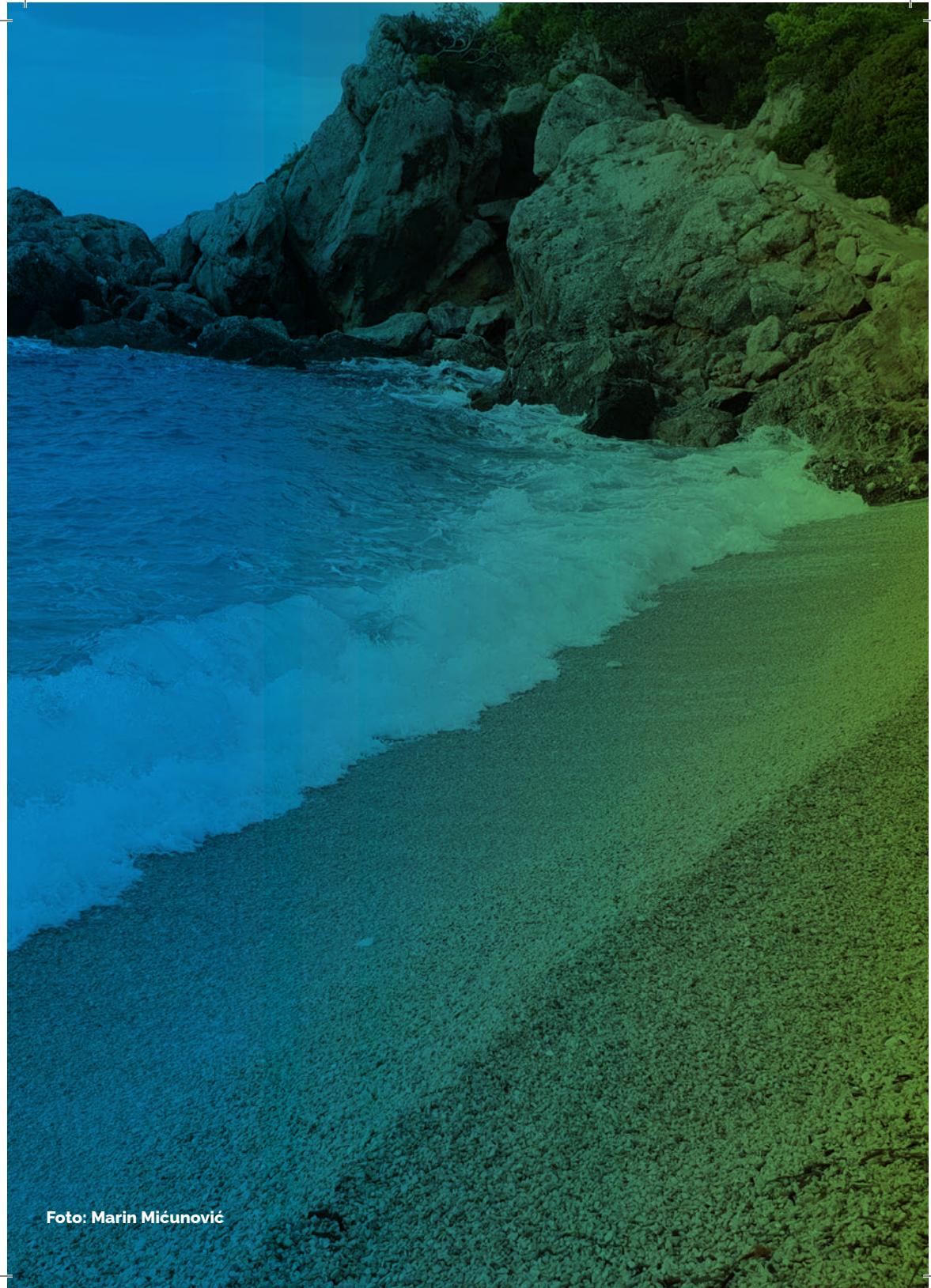

Foto: Marin Mićunović

Marin MIĆUNOVIĆ– 1. godina

savjetnica: prof. dr. sc. Sanja Faivre

Ranjivost obala pod utjecajem relativne promjene morske razine

Ključne riječi: obalna geomorfološija, žalo, ranjivost obala, klimatske promjene, upravljanje priobaljem

Obalna područja predstavljaju dinamične i složene geomorfološke sustave koji povezuju procese u moru i na kopnu, a danas su ugrožena brojnim socio-ekonomskim pritiscima, kao i recentnim klimatskim promjenama. Na globalnoj razini većina istraživanja bavi se erozijom obala, prijenosom sedimenta i morfodinamikom pješčanih žala primjenom različitih metoda poput analize terestričkim laserima, LiDAR-om, bespilotnim letjelicama i laboratorijskim istraživanjima npr. Le Mauff i dr. (2017) i Guisado-Pintaco i dr. (2018). Jedna od prvih geomorfoloških istraživanja žala na području istočnog Jadrana započeli su Rajčić i dr. (2010) primjenom metode ponovljene fotografije, a razvijali su je Faivre i Mićunović (2017). Pomoću te metode mogu se rekonstruirati površine žala i uočiti morfološke promjene tijekom posljednjih 50-ak godina. Većina metoda uključuje primjenu različitih software-a, poput GIS analiza (Ružić, 2014; Mićunović i Faivre, 2020) ili fotogrametrijskih software-a. Jedna takva metoda je SfM (structure from motion) koja pomoći preklapanja niza fotografija stvara oblak točaka iz kojeg se izrađuje vrlo precizan digitalni model reljefa, u ovom slučaju žala (Pikelj i dr., 2015, 2017, 2018; Ružić i dr., 2018). Promjene žala se također istražuju kroz procese u geomorfološkim sustavima (Benac i dr., 2010; Ružić i dr., 2011; Mićunović i Faivre, 2020). Uglavnom sva istraživanja žala uključuju terenski rad koji je neophodan za utvrđivanje geomorfoloških obilježja i promjena.

Novija istraživanja sve više se temelje na procjenama ranjivosti obala. Razvija se indeks ranjivosti koji uključuje nekoliko različitih parametara poput erozije obale, rasta morske razine, utjecaja valova i morskih mijena, antropogenih pritisaka i sl. (Tatui i dr., 2019a, 2019b). Na području RH procijenjena je ranjivost obala nekih dijelova Kvarnera (Juračić i dr., 2009; Ružić i dr., 2016, 2019). Kako su na području srednje Dalmacije zamjećene morfološke promjene žala (Rajčić i dr., 2010; Faivre i Mićunović, 2017) te je zabilježen porast morske razine (Faivre i dr., 2011, 2013, 2019; Faivre i Butorac, 2018) može se pretpostaviti kako to utječe na ranjivost žala srednje Dalmacije. Zbog toga je cilj budućeg rada razvijati indeks ranjivosti obala kako bi se predvidio i umanjio negativni utjecaj te se kvalitetnije upravljalo priobaljem. Područje istraživanja bit će otok Hvar.

Ovaj rad izrađen je u sklopu projekta Hrvatske zaklade za znanost (HRZZ-IP-2019-04-9445).

Ivan MARTINIĆ – 1. godina

savjetnik: doc. dr. sc. Ivan Čanjevac

Pristupi istraživanju i klasifikaciji izvora u svijetu i Hrvatskoj

Ključne riječi: izvori, klasifikacija, kartiranje, hidrogeografija, Medvednica

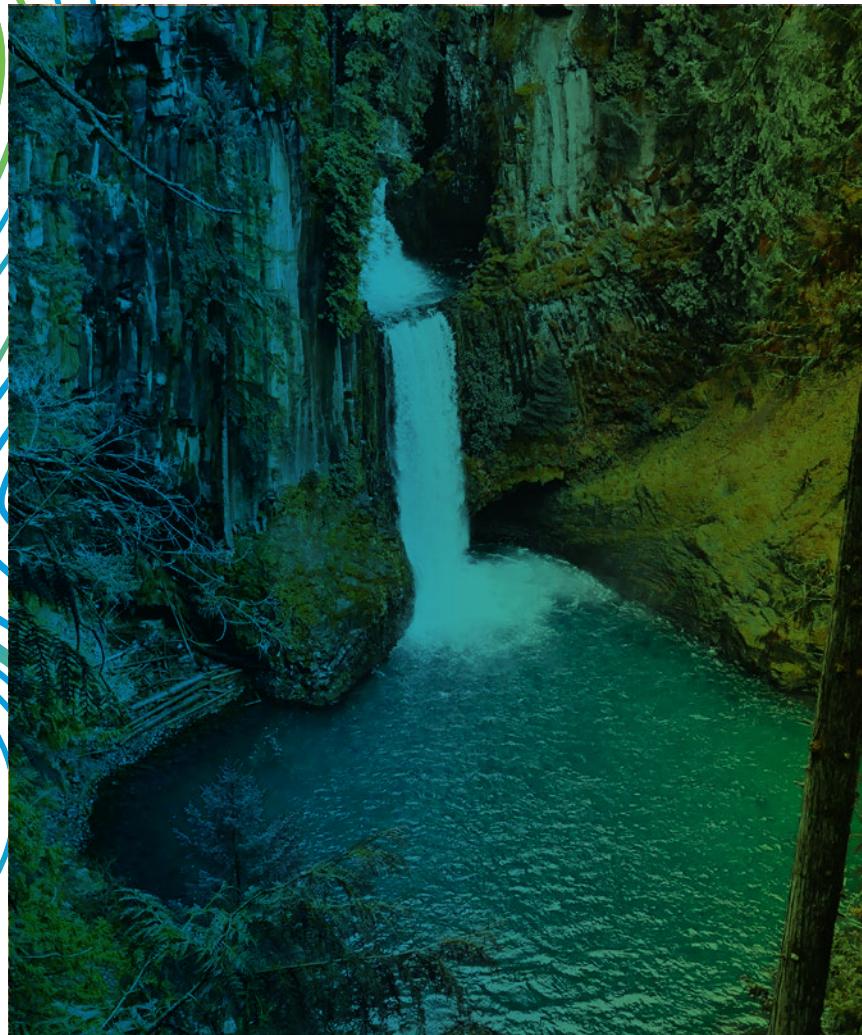
Izvor označava mjesto ili prostor gdje podzemna voda izbija na površinu (Dukić, 1984). Izvori su od početka čovječanstva imali bitnu ulogu, posebno za opskrbu pitkom vodom (Bryan, 1919). Vrlo su važna mikro staništa te imaju važnu funkciju u ekosustavima (Springer i dr., 2008).

Izvori su predmet proučavanja raznih struka: geografije, geomorfologije, hidrologije, (hidro)geologije, biologije, hidrokemije i dr. Zbog svoje važnosti počeli su se znanstveno proučavati još u 17. stoljeću, a suvremeniji znanstveni radovi i prve klasifikacije javljaju se početkom 20. stoljeća (Bryan, 1919; Meinzer, 1923). Upravo su istraživanja s početka 20. stoljeća ponudila temeljne klasifikacije i podjele izvora, koje se i danas koriste i služe kao temelj novim klasifikacijama. Temelje se na podjeli prema porijeklu vode, izdašnosti, hidrauličkom mehanizmu, vremenu trajanja i fizikalno-kemijskim parametrima (Bryan, 1919; Meinzer, 1923; Dukić, 1984; Alfaro i Wallace, 1994). Većina novijih podjela izvora temelji se na parametrima koji se proučavaju (biološke zajednice, porijeklo vode, fizikalne i kemijske karakteristike). Potreba za univerzalnom, interdisciplinarnom klasifikacijom postoji (Springer i dr., 2008), prvenstveno zbog kvalitetnijeg upravljanja izvorima i njihove zaštite. Zbog velikog broja parametara i njihove kompleksne međuovisnosti u pitanje se dovodi izvedivost takve klasifikacije. Zbog svega navedenog interdisciplinarni pristupi klasifikaciji izvora nisu česti (Springer i dr., 2008; Springer i Stevens, 2009).

Prema broju znanstvenih istraživanja izvori su relativno zanemareni (Springer i dr., 2015; Cantonati i dr., 2020), kako na svjetskoj razini, tako i u Hrvatskoj. U Hrvatskoj najveću znanstvenu pozornost dobivaju izdašni krški izvori (Bonacci, 1993; Bonacci i dr., 2016; Bonacci i dr., 2018; Meaški i dr., 2019), dok su ostali tipovi izvora u većoj mjeri zanemarivani. Klasificiranje izvora i izvorske vode u Hrvatskoj tek su djelomično provedene kao opisni dio pojedinih istraživanja na temelju navedenih osnovnih podjela (Marković, 2002; Vujnović, T., 2011; Meaški i dr., 2019).

Cilj ovog istraživanja je tipizacija izvora prisojne padine Medvednice temeljena na klasifikaciji Springera i Stevensa (2009). Oni su definirali ekološke tipove izvora prema staništu kojeg formira izvor, mehanizmu nastanka izvora i geomorfološkim elementima. Osnovni tipovi koji se očekuju na istraživanom području su: helokreni, padinski i reokreni. Korištenjem navedene klasifikacije bit će provedena vlastita detaljnija tipizacija definiranjem podtipova.

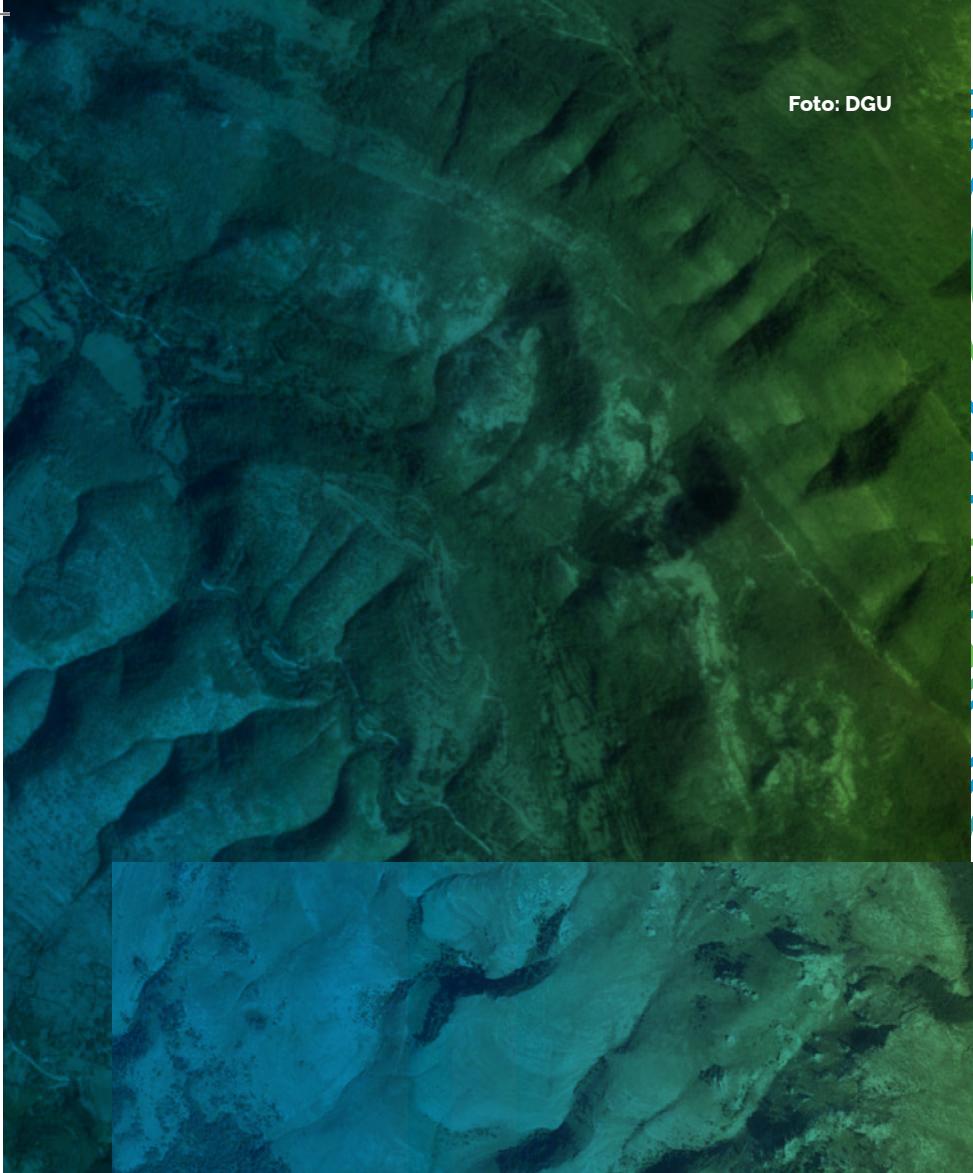
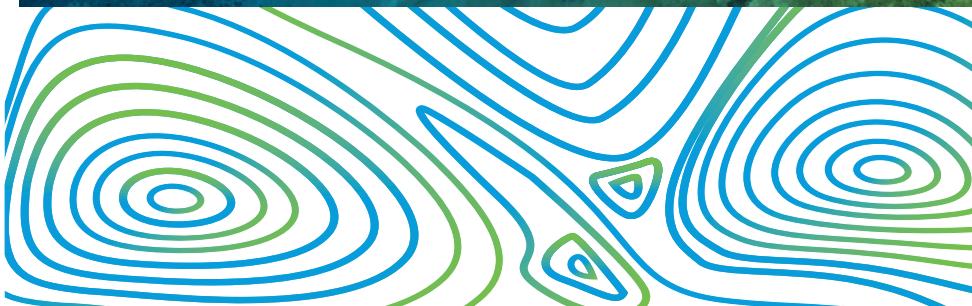

Foto: DGU

Valerija BUTORAC – 2. godina

mentor: prof. dr. sc. Nenad Buzjak

Klasifikacija krajobraza Gorske Hrvatske na osnovi satelitskih snimki

Ključne riječi: tipologija, daljinska istraživanja, GIS

Krajobraz, kao geografska prostorna jedinica, u fizičkogeografskim smislu označava dio litosfere, koji je oblikovan prirodnim procesima te izmijenjen antropogenim utjecajima. Analizom dosadašnjih istraživanja krajobraza u Hrvatskoj zaključeno je da ne postoji jedinstvena i sveobuhvatna tipologija krajobraza na nacionalnoj, niti na regionalnoj razini.

Konvencijom o krajobrazima utvrđuje se nova paradigma u zaštiti okoliša u kojoj krajobrazni pristup okolišu objedinjuje sve sastavnice okoliša te njihove kompleksne odnose. Sve države potpisnice, među kojima je i Republika Hrvatska, obavezale su se izraditi tipologiju krajobraza, a na temelju tipologije vrednovati i štititi krajobaze. U razvijenijim zemljama, posebice na području Europe i u SAD-a, unutar geoekologije ili krajobrazne ekologije formirane su nacionalne geoekološke škole koje su razvile tipologije, metode vrednovanja te modele zaštite i upravljanja krajobrazom.

Gorska Hrvatska izabrana je kao prostor istraživanja zbog duge interakcije čovjeka i prirode te prisutnosti prirodnih, poluprirodnih i antropogenih tipova krajobraza zatim sve većih antropogenih pritisaka.

Cilj istraživanja je utvrditi tipove krajobraza, njihove jasno definirane granice te obilježja prema kojima se izdvajaju od ostalih tipova krajobraza. Izrada tipologije prvi je korak u cjelovitoj analizi, a služit će kao podloga za vrednovanje i razvoj modela zaštite krajobraza.

Prostorna analiza i klasifikacija krajobraza izrađene su korištenjem satelitskih snimki, koje su obrađene korištenjem programa ArcMap. Kao podloga za klasifikaciju provedena je morfometrijska i morfogenetska geomorfološka analiza s obzirom na to da je satelitskim snimkama izuzetno teško detektirati reljef. Rezultat analize i klasifikacije su krajobrazni tipovi prve razine, tj. makro tipovi krajobraza. Provedenom analizom izdvojeno je 7 makro tipova krajobraza na istraživanom području.

Darija PERKOVIĆ – 2. godina

mentor: prof. dr. sc. Vuk Tvrtko Opačić

Promjene morfološke strukture Opatije, Malog Lošinja i Crikvenice uslijed turističkog razvoja

Ključne riječi: turizam, zelene površine, obalno turističko mjesto, transformacija prostora, morfološka struktura

Rezultati istraživanja djelomično objašnjavaju recentno stanje urbanih zelenih površina (UZP) triju turističkih mjesta i polazište su za prostorne analize u GIS-u, kojima će se objasniti promjena u morfološkoj strukturi Opatije, Malog Lošinja i Crikvenice od početaka turizma u XIX. stoljeću do danas. Primjenjene su desk metode istraživanja prostorno-planske dokumentacije (prostorni planovi gradova, urbanistički planovi uređenja), izvješća o stanju u prostoru (od 1995. godine do danas), godišnjih programa održavanja komunalne infrastrukture i statističkih izvješća. Rezultati su prikazani opisno, kvantitativno i kartografskim prikazima.

UZP-ovi Opatije, Malog Lošinja i Crikvenice u XIX. stoljeću dio su katastarskih (Opatija, 1879.) i urbanističkih planova (Crikvenica, 1893.). Kategorije UZP-ova tog doba su: javni gradski perivoj, lječilišni perivoj, šetalište, perivojni trg, privatni vrtovi i perivoji, gradski gaj, prirodni park. Dio izvornih povijesnih UZP-ova je očuvan i postoji do danas.

Evidencija i sustavno praćenje UZP-ova ne postoje na nacionalnoj ili lokalnoj razini. Dostupni su djelomični nestandardizirani podaci o izgradenosti, javnim zelenim površinama (JZP) iz prostorno-planske dokumentacije i dijelu JZP-ova obuhvaćenih gradskim programima održavanja komunalne infrastrukture.

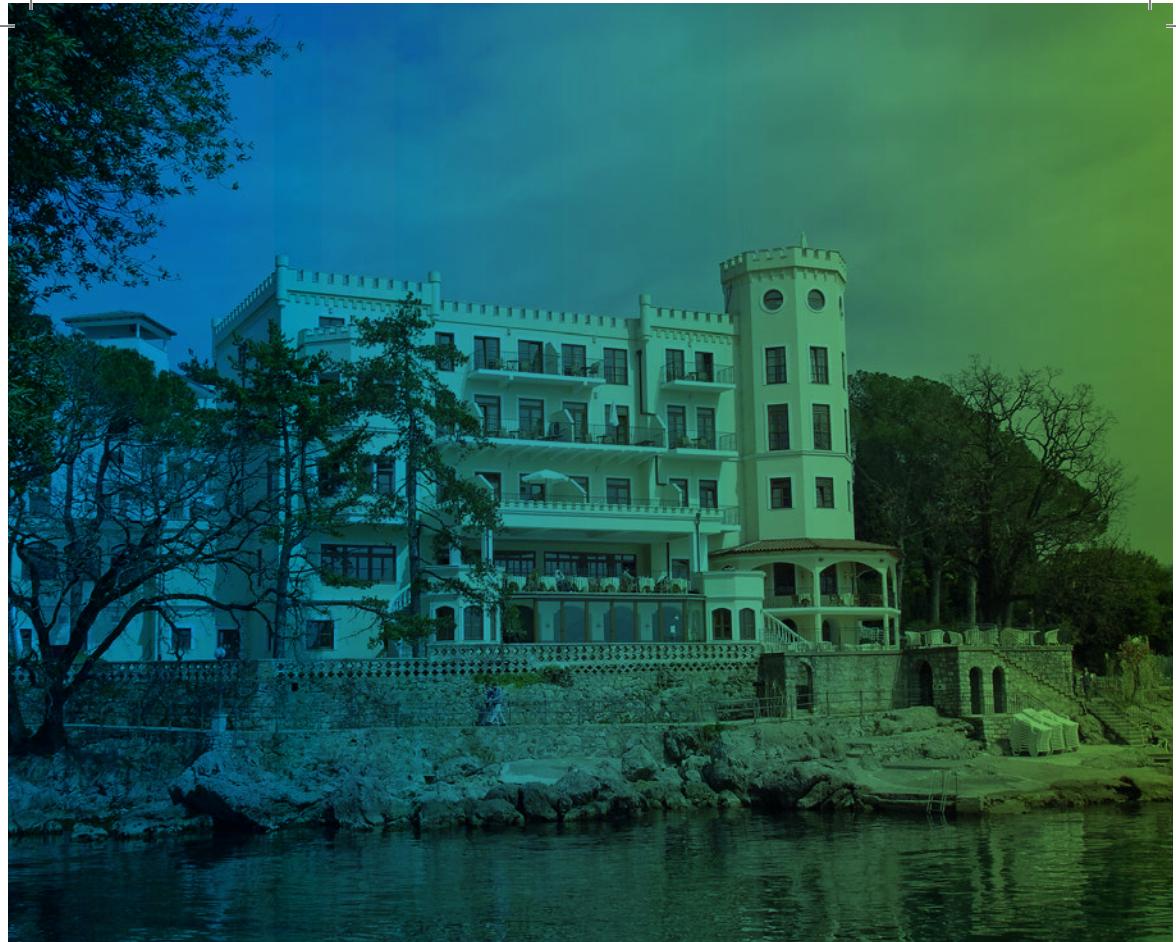
Dio UZP-ova označava se u suvremenoj prostorno-planskoj dokumentaciji (korištenje i namjena prostora), gdje se, uz šume, poljoprivredno zemljište i zaštićene površine, pojavljuju kategorije JZP-ova: zaštitno zelenilo, park, dječje igralište, tematski vrt/odmorište, groblje i sportsko-rekreacijske površine u zelenilu.

Budući da su UZP-ovi dio neizgrađenih površina grada, morfološku transformaciju prostora, kroz promjenu odnosa izgrađenih i neizgrađenih površina, djelomično i povremeno opisuju izvješća o stanju u prostoru Opatije, Malog Lošinja i Crikvenice. Izgradenost ukupne površine grada je u Opatiji (1999.) oko 16 %. U Malom Lošinju (2018.) ukupna građevinska područja iznose 4,17 % površine grada, od čega je izgrađeno 73,44 % građevinskog područja, a izgradenost ukupne površine grada je 3,06 %. U Crikvenici (2014.) ukupna građevinska područja iznose 13 % površine grada, od čega je, s obzirom na posljednje dostupne podatke (1995.) izgrađeno minimalno 34,2 % građevinskog područja, a izgradenost ukupne površine grada je minimalno 4,45 %. Morfološka transformacija prostora dogada se promjenom odnosa izgrađenih i neizgrađenih površina, što je u obalnim turističkim mjestima često na štetu UZP-ova. U Malom Lošinju je, unutar građevinskog područja naselja gotovo nepromijenjene veličine (povećano za 1,48 %), između 2005. i 2018. godine 39,66 ha (8,4 %) novoizgrađenih površina.

Dostupni su podaci za dio UZP-ova – javne zelene površine obuhvaćene programima održavanja komunalne infrastrukture. One 2020. godine čine u Opatiji 0,25 %, Malom Lošinju 0,01 % i Crikvenici 0,48 % kopnene površine grada (administrativne jedinice) tj. u Malom Lošinju 0,68 % i Crikvenici 2,41 % građevinskog područja.

Moguće je zaključiti da su u istraženoj dokumentaciji morfološka obilježja UZP-ova u obuhvaćenim naseljima i njihova prostorna povezanost s turizmom slabo zastupljeni.

Gordana EREMIĆ – 2. godina

mentor: izv. prof. dr. sc. Aleksandar Lukić

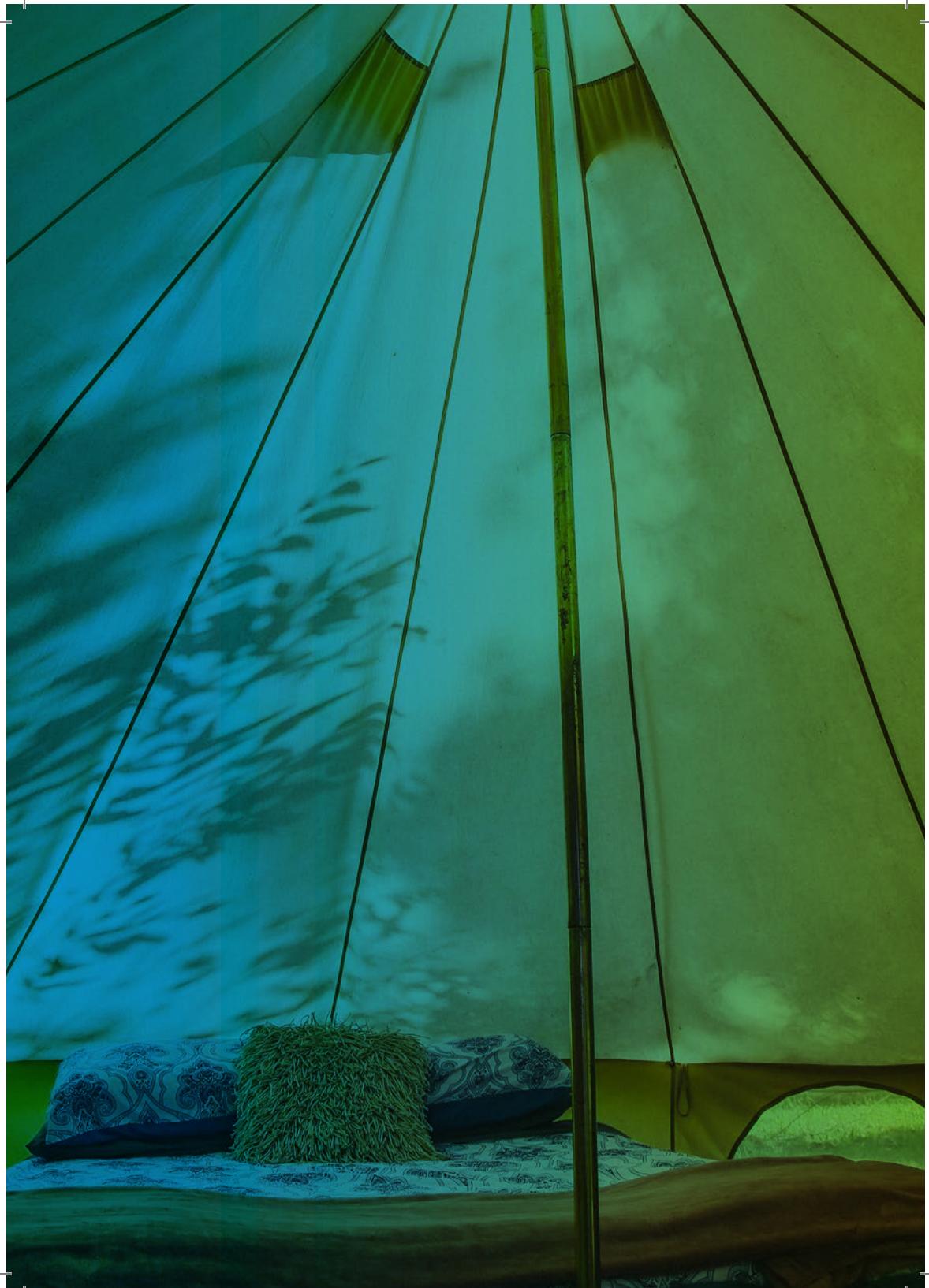
Kamping turizam u Istarskoj županiji - *glamping* i obiteljski kampovi

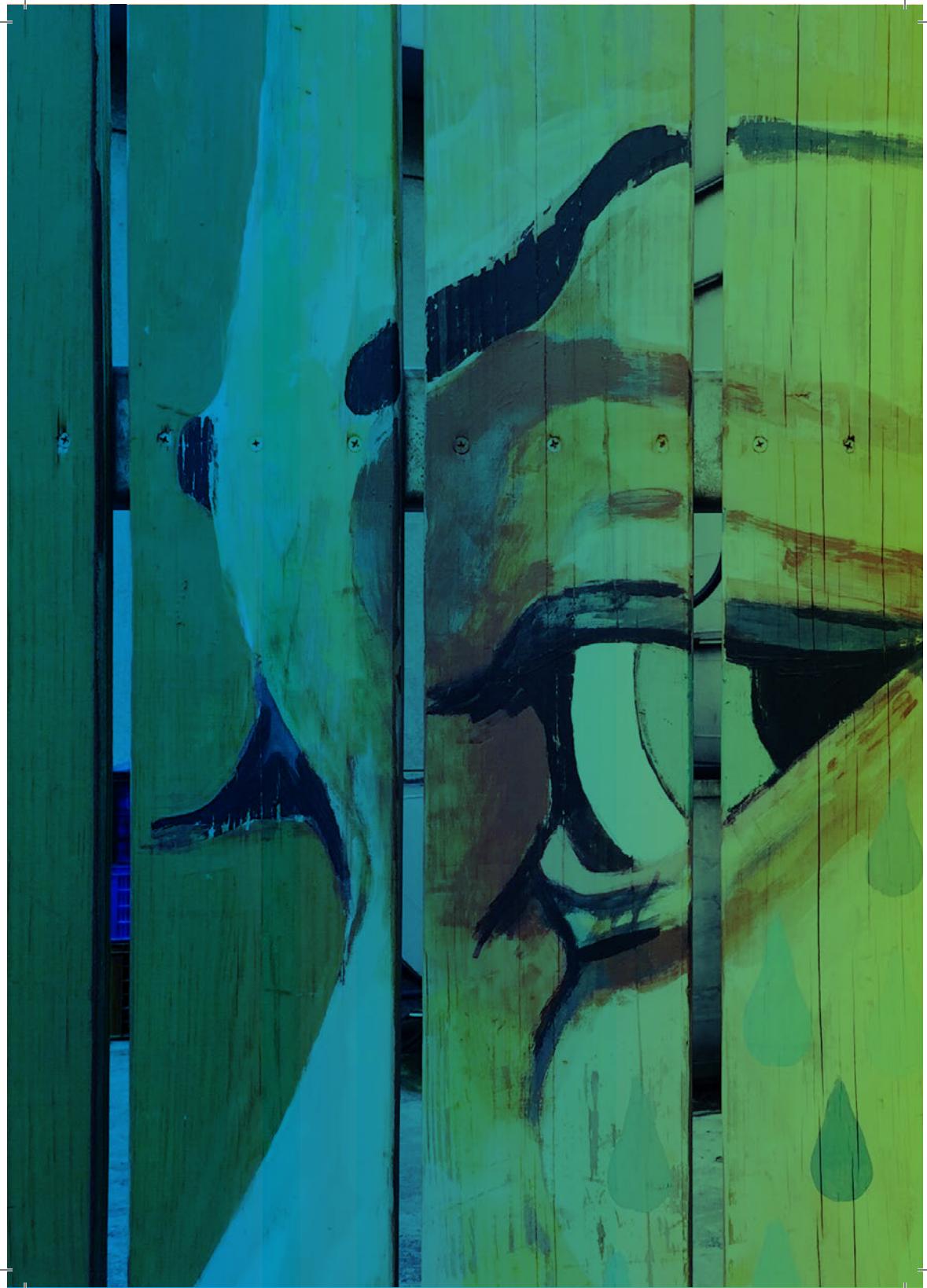
Ključne riječi: Istarska županija, *glamping*, kamping turizam, prostorni plan, obitelji

Kamping turizam, unatoč značajnom udjelu u sveukupnom turizmu Hrvatske, karakterizira marginaliziranost za domaće goste. Istarska županija dugo je godina vodeća turistička regija u hrvatskom turizmu, a nadalje u kamping turizmu. U sklopu istraživanja za doktorski rad "Geografski aspekti luksuznog kampiranja u Istarskoj županiji" provedeno je istraživanje stanja kamping turizma, posebno *glamping* i obiteljskih kampova, i to analizom statističkih podataka te analizom prostornih planova obalnih gradova i općina u Istarskoj županiji (7 gradova - Labin, Pula, Vodnjan, Rovinj, Poreč, Novigrad, Umag; 12 općina - Kršan, Raša, Barban, Marčana, Ližnjani, Medulin, Fažana, Bale, Vrsar, Funtana, Tar-Vabriga, Brtonigla). Analizom podataka Državnog zavoda za statistiku za 2018. godinu, u Hrvatskoj je zabilježeno 785 kampova što čini 0,8% ukupnih smještajnih objekata (privatni smještaj 97,7%), no s udjelom ležajeva od relevantnih 23,0%. Iste godine u kampovima je ostvareno 15,6% dolazaka i 21,5% noćenja. Istarska županija dominantna je hrvatska kamping regija s ukupno 92 kampa, privlačna kampistima i *glampistima* iz svijeta i sve više iz Hrvatske, u kojoj se novi trendovi najprije zamjećuju. Grafički dio prostornih planova pokazuje potencijal područja ugostiteljsko-turističke namjene, ponajviše kroz proširenje postojećih turističkih zona kampova (općine Medulin, Vrsar, Tar-Vabriga, te gradovi Poreč, Umag i Rovinj).

Podaci iz 2019. godine s internetske stranice Kamping udruženja Hrvatske korišteni su za analizu na osnovu kriterija *glamping* ponude i ponude za obitelji s djecom (kampovi s dječjim igralištem). *Glamping* kampovi su najbrojniji u Istarskoj regiji (43,6%), s očekivanim tendencijom rasta i razvoja, uslijed njegovog daljnog kreiranja kroz inovativne proizvode i usluge. Kampovi s dječjim igralištem kao osnovnim elementom ponude koji govori da je kamp namijenjen i djeci čine 30,0% ukupne ponude u Hrvatskoj.

Pitanje terminologije *glampinga* i dalje je predmet istraživanja jer ne postoji općeprihvaćeni pojam u Hrvatskoj, kao ni temeljne odrednice koje bi omogućile jasno definiranje *glamping* ponude. Ono što je zasad najizraženije kada se nastoji definirati *glamping* je činjenica da se radi o novom trendu kamping turizma, koji počiva na temeljima luksuznog kampiranja u prošlosti, a privlači turiste koji žele luksuz hotelskog smještaja u prirodnom okruženju.

Ives VODANOVIĆ LUKIĆ – 2. godina

mentor: prof. dr. sc. Vuk Tvrtko Opačić

Turizam temeljen na umjetnostima: analiza resursne osnove te osnovnih demografskih, socio-ekonomskih i turističkih pokazatelja studija slučaja

Ključne riječi: kulturni turizam, umjetnost, festivali, turistički promet

Među posebnim oblicima turizma, posljednjih desetljeća sve značajnije mjesto pripada kulturnom te naročito kreativnom turizmu. Posljedica je to želje za uspostavom jasnije razlikovne dimenzije uslijed procesa globalizacije i masovnih oblika turizma te porasta interesa posjetitelja za autentičnim, jedinstvenim i smislu bogatim doživljajima. Pozitivni učinci kulturnog/kreativnog turizma sve su očigledniji i u malim gradovima i ruralnim područjima: povećanje turističke potražnje, jačanje socijalne kohezije, stvaranje novog prostornog imidža, kulturni razvoj i inovacije, ekonomski rast.

Cilj rada jest analizirati resursnu osnovu za razvoj turizma temeljenoga na umjetnostima u pet manjih naselja u Hrvatskoj te istražiti njihove osnovne demografske, socio-ekonomske i turističke pokazatelje metodom deskriptivne statistike. Studije slučaja uključuju naselja Motovun, Grožnjan, Ogulin, Zagvozd i Ernestinovo. Turistička potražnja Motovuna snažno je obilježena poznatim filmskim festivalom; Grožnjan je prepoznat u kontekstu jazz festivala, glazbenih škola te kao Međunarodni kulturni centar Hrvatske glazbene mladeži; Ogulinski festival bajki kao i Centar za posjetitelje *Ivanina kuća* bajki prepoznatljive su odrednice identiteta Ogulina; kazališni susreti *Glumci u Zagvozdu* s istoimenom kazališnom družinom utjecali su na percepciju Zagvozda, a kiparska i slikarska kolonija umjetnika naive na Ernestinovo.

Sva analizirana naselja su u posljednjem međupopisnom razdoblju (2001.-2011.) zabilježila depopulaciju. Pad je bio najizrazitiji u Zagvozdu (indeks promjene 79,5), a najmanji u najvećem naselju, Ogulinu (indeks 94,3). Indeks razvijenosti 2018. odražava negativne demografske trendove, posebno u općini Zagvozd (91,9) i općini Ernestinovo (98,1) koje pripadaju potpomognutim područjima, dok su ostale JLS tek nešto razvijenije od državnog prosjeka (indeks do 103,7). Socio-ekonomska struktura ukazuje na diverzificirano gospodarstvo svih naselja u kojem tercijarni sektor, iako najzastupljeniji, (29,6 % u Grožnjanu, 39,1 % u Motovunu), ne odskače znatno od nacionalnog prosjeka (34,0%) i ne približava se često isticanim primjerima prekomjerne ovisnosti o turizmu, npr. Poreča (III sektor: 51,8%) ili brojem stanovnika usporedljivijeg naselja Tar (III sektor: 54,0%). Ipak, podaci o zaposlenima u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva, indeks turističke funkcionalnosti (Tf) te broj dolazaka i noćenja turista jasno ukazuju na razlike između ovih malih naselja i izrazitu polarizaciju. Motovun je na jednom polu sa Tf=256, udjelom zaposlenih u smještaju i ugostiteljstvu 16,7%, te brojem noćenja 2019. 42.791 koji znatno premašuje istovjetni podatak za sva ostala naselja zajedno (28.768). Ernestinovo je pak na drugom polu i usprkos vrlo posjećenoj manifestaciji službeno ne bilježi niti jedno noćenje.

Zlatko HORVAT – 3. godina

mentor: prof. dr. sc. Aleksandar Toskić

Primjena tehnika multivarijatne analize za identifikaciju teritorijalnih dispariteta međimurskih naselja

Ključne riječi: Geografska marginalnost, multivarijatna analiza, disparitet, GIS, Međimurje

Identificiranje dispariteta i njihovih razmjera u različitim znanstvenim područjima i na različitim prostornim razinama predstavlja važan, temeljni faktor, prilikom određivanja smjernica i formuliranja razvojne i prostorne politike kako bi se iskoristili svi postojeći potencijali za prostor. Značajan dio istraživanja u ovim područjima temelji se na konvencionalnim pristupima korištenjem kvantitativne analize odabranih statističkih pokazatelja koji odražavaju karakterističan status prostorne razine područja koje se analizira. Općenito, najčešći pokazatelji za takva istraživanja su: demografski, ekonomski, obrazovni i infrastrukturni. U posljednje vrijeme u takvim istraživanjima sve se više koriste metode multivarijatne analize. U ovom se istraživanju ispituje prikladnost primjena tehnika multivarijatne analize i to: analiza glavnih komponenti (eng. Principal Component Analysis, PCA), eksploratorna faktorska analiza (eng. Exploratory Factor Analysis, EFA) i hijerarhijska analiza klastera (eng. Hierarchical Cluster Analysis, HCA) uz pomoć slobodnih programa otvorenog koda (SPOK) za statističke analize: GeoDA, JASP, Jamovi, PSPP i desktop GIS programa QGIS. U istraživanju, na prostornoj razini međimurskih naselja, razmatraju se odabранe varijable koje su podijeljene u pet dimenzija: ekonomska, socijalna, obrazovna, infrastrukturna i poljoprivredna. Provedena je analiza glavnih komponenti i hijerarhijska analiza klastera korištenjem Wardove metode. Podobnost varijabli je testirana Kaiser-Meyer-Olkinovim (KMO) i Bartlettovim testom. Rezultati grupiranja klastera vizualno su predstavljeni slikovnim prikazom strukture udaljenosti u obliku stabla (eng. Dendrogram). Utvrđeno je šest uravnoteženih klastera koji predstavljaju homogene cjeline sa svojim karakterističnim socio-ekonomskim značajkama. Wardova metoda je posebno pogodna za identifikaciju ekstremnih vrijednosti (eng. Outliers). U istraživanju su identificirana dva romska naselja (Parag i Piškorovec) s izuzetno velikim vrijednostima pa će stoga biti eliminirani u dalnjem istraživanju. Također, posebno je izdvojeno područje grada Čakovca kao regionalno središte Međimurja. Ostali klasteri predstavljaju naselja Gornjeg Međimurja, naselja Donjeg Međimurja, naselja čakovečkog prstena i naselja na potezu od Čakovca do Murskog Središća. Dobiveni klasteri, odnosno tipovi naselja, prikazuju prostorne obrasce koji ukazuju na moguće tipove marginalnosti u prostoru Međimurja. Rezultati ovog istraživanja će poslužiti za određivanje indikatora na osnovu kojih će se determinirati i odrediti stupnjevitost geografske marginalnosti Međimurja primjenom GIS metoda.

Antonio MORIĆ-ŠPANIĆ – 2. godina

mentorica: doc. dr. sc. Ružica Vuk

Doprinos geografije i GIS-a razvoju generičkih kompetencija građana 21. stoljeća

Ključne riječi: geografski informacijski sustavi, GIS u nastavi geografije, generičke kompetencije, odgojno-obrazovna politika, suvremeni obrazovni trendovi

Suvremene prostorne promjene impliciraju sve veću potrebu za korištenjem digitalne tehnologije u svakodnevnom životu kao i za uspostavom odgovarajućeg odgojno-obrazovnog modela koji pojedincu jamči adekvatna znanja, vještine i kompetencije. Nastavni predmet Geografija, uz korištenje GIS tehnologija, može dati značajan doprinos razvoju digitalnih vještina i drugih generičkih kompetencija. Važnost rane implementacije GIS tehnologije u odgojno-obrazovni sustav prepoznata je u brojnim državama, pri čemu ponajviše prednjače razvijene države Sjeverne Amerike, Europe i Azije.

Aktualni društveni izazovi generirali su značajne promjene u modelu organiziranog učenja i poučavanja (u formalnom obrazovanju), naglom transformacijom iz tradicionalnog (fizičkog) prema digitalnom okruženju. Sukladno strateškim prioritetima nacionalne obrazovne politike, prilikom vrednovanja učeničkih postignuća u digitalnom okruženju, ključan naglasak je stavljen upravo na vrednovanje generičkih kompetencija učenika.

Sadržaj geografskih ishoda učenja u suglasju je s ciljevima ključnih europskih razvojnih dokumenata, a jedan od tih ciljeva je upravljanje prostornim podatcima i njihova primjena u rješavanju prostornih problema. Ishodi učenja navedeni u Kurikulumu za nastavni predmet Geografiju za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019), upotpunjeni adekvatnom razinom razvijenosti generičkih kompetencija, predstavljaju temelj kvalitetne integracije geografskog analitičkog pristupa u sistemski razvoj geoinformatičke znanosti, jedne od ključnih razvojnih grana europskog gospodarstva.

Postojeće europske razvojne politike u području geoinformatičkog sektora usmjerene su na premoštenje jaza u geoprostornom sektoru između ponude i potražnje u obrazovanju i osposobljavanju te poticanju prihvaćanja i integracije geoprostornih podataka i usluga u širokom rasponu područja gospodarske primjene. Osim razvoja potrebnih stručnih i tehničkih znanja, kao ključan preduvjet ostvarenja ciljeva europskih razvojnih politika nameće se sustavan razvoj generičkih kompetencija pojedinaca. Generičke kompetencije stečene u nastavi Geografije, temeljenoj na intenzivnoj primjeni GIS metoda, preduvjet su uspješne pripreme učenike za izazove i potrebe tržišta rada 21. stoljeća.

Sukladno navedenim gospodarsko-obrazovnim razvojnim smjernicama, temeljni cilj predmetnog istraživanja je utvrditi doprinos geografije u razvoju generičkih kompetencija i razviti model vrednovanja razvijenosti generičkih kompetencija učenika i nastavnika Geografije osnovnih i srednjih škola. Metodološki okvir istraživanja temeljit će se na sveobuhvatnoj analizi i sintezi proučene literature predmetne problematike, metodi dubinskog istraživanja (polustrukturirani intervju) te primjeni akcijskog istraživanja.

Ključna odrednica metodološkog okvira usmjerena je prema generiranju ključnog rezultata istraživanja - izlaznog modela vrednovanja razvijenosti generičkih kompetencija te njegove usklađenosti s odrednicama Europskog kvalifikacijskog okvira. Analizom literature utvrđeni su prvi konkretni rezultati tj. relevantni istraživački zaključci u području tehnoloških (GIS) implementacijskih prepreka i njihovog adekvatnog rješavanja u kontekstu hrvatskog obrazovnog okvira.

Tvrko PLEIĆ – 1. godina

savjetnik: doc. dr. sc. Vedran Prelogović

Geografski pristup istraživanju socijalne ekskluzije

Ključne riječi: socijalna ekskluzija, nezaposlenost, siromaštvo, kvaliteta života

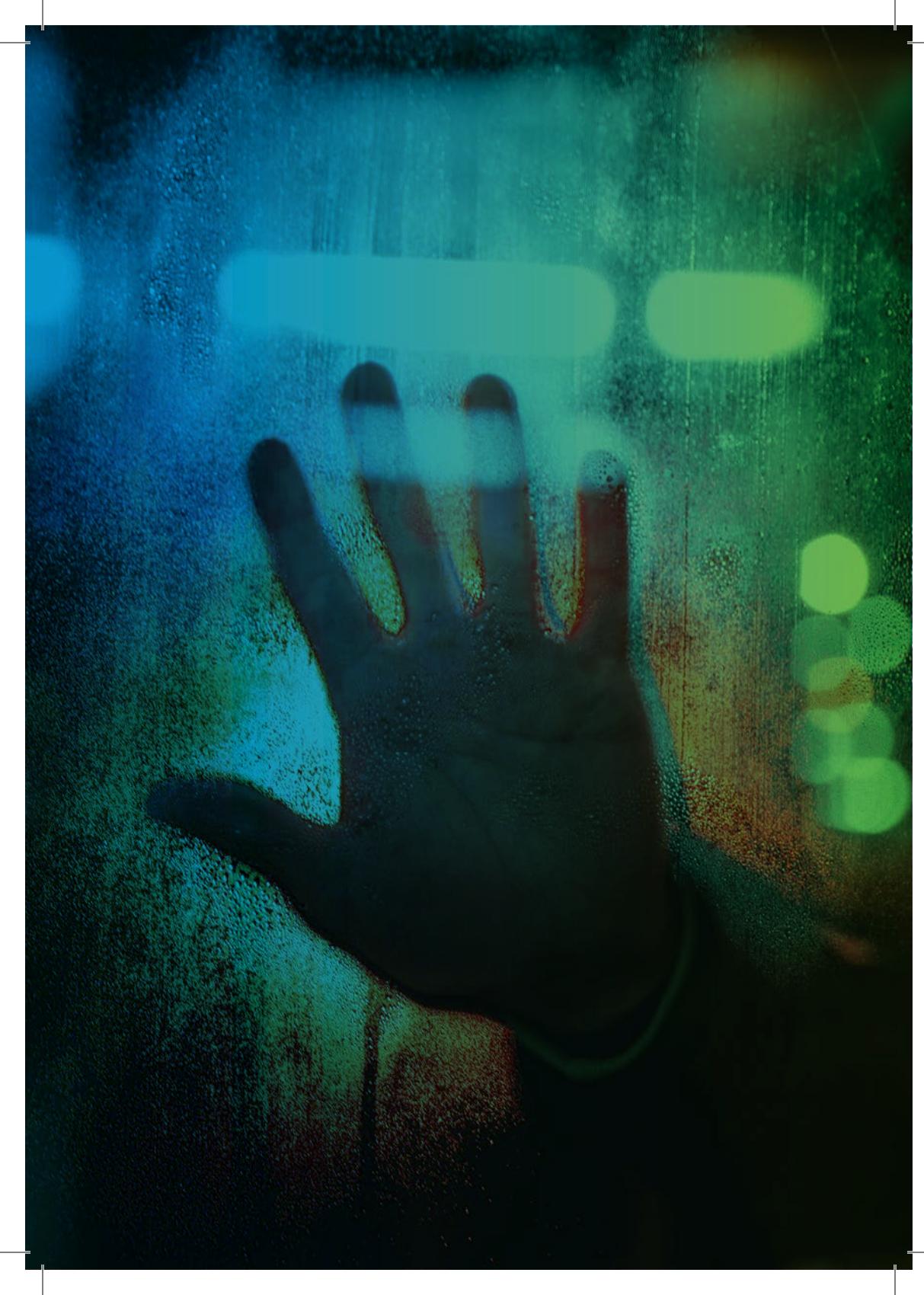
Socijalna isključenost ili socijalna ekskluzija višedimenzionalni je kišobran-koncept, razvijen 50-ih i 60-ih godina u Francuskoj. Još uvijek nema jasnog određenja. Najčešće se promatra kao začarani krug koji uključuje socijalnu izolaciju, siromaštvo i nezaposlenost (Šućur, 2006a; Silver i Miller, 2003).

Socijalna isključenost u uskoj je vezi sa socio-ekonomskim obilježjima stanovništva, a razlike među stanovništvom su sve veće na svim prostornim razinama – lokalne, regionalne, državne i globalne (Krzysztofik i dr., 2017). Te se razlike direktno reflektiraju u prostoru – getoizacijom, stvaranjem blokova stambenih jedinica koje si mogu priuštiti pripadnici određenog miljea, ustanove i objekti u koje, s obzirom na finansijske mogućnosti, mogu ući samo bogatiji slojevi. Sve to dovodi do odmicanja pojedinca od šire društvene grupe. Time se utječe ne samo na materijalne, već i na socijalne i kulturne resurse (Matković, 2006), promjenu prostornih praksi i oblikovanje vernakularnog pejzaža u kojem socijalno isključeni žive.

Socijalna isključenost geografe i zanima s različitim aspekata – prostornog planiranja koji često zanemaruje dimenzije poput prihoda pojedinaca, pristup uslugama i javni prijevoz (Turok i dr., 1999; Hoekveld i Needham, 2012); omogućavanje zdravog okoliša onima na marginama društva, do kojeg dovodi socijalna isključenost (Vargas i dr., 2007); pomoći u shvaćanju uloge prostora za socijalnu isključenost – kako ju prostor olakšava ili otežava, kako može pomoći u odstranjuvanju socijalne isključenosti (Musterd i Murie, 2006).

U hrvatskoj geografskoj literaturi segmentima socijalne isključenosti kao posljedicom prometne marginalizacije bavio se Gašparović (2014). Ostatak literature nije direktno vezan uz socijalnu isključenost, ali se može gledati kroz širu sliku kvalitete života i stanovanja ili polarizacije stanovništva (Prelogović, 2009; Slavuj, 2011; Šiljeg, 2016). Puno je veći korpus sociološke literature koji se bavi različitim dimenzijama socijalne isključenosti i konceptualizacijom iste (poput Šućur, 2004, 2006b, 2009; Tomic, 2007).

Uslijed recentnih zbivanja, gospodarske krize koje su zahvaćale Hrvatske, kao i one koje se prepostavljaju da će ju zahvatiti, a na temelju razvijenih konceptualnih pretpostavki i modela, socijalna isključenost će rasti u Hrvatskoj. Na temelju koncepata i zadaća geografa, u Hrvatskoj je potrebno pokazati i geografsku perspektivu socijalne isključenosti.

Dino PEČAVER – 1. godina

savjetnica: doc. dr. sc. Petra Radeljak Kaufmann

Tipologije i modeli razvoja marginalnih i perifernih ruralnih područja

Ključne riječi: ruralni prostor, marginalna i periferna područja, razvojna tipologija, EU fondovi, Karlovačka županija

Ruralna područja mogu se promatrati kao prostori promjene oblikovani društveno-ekonomskim čimbenicima (Defilippis, 2005) i njihovom fluktuacijom. U suvremenom razdoblju treba istaknuti utjecaj novih tehnologija i inovacija, novih migracijskih tokova, političkih i drugih društvenih promjena (Leimgruber i Chang, 2019). Prostorni dispariteti u ruralnim područjima postaju sve veći razvojni problem, a Hrvatska nije iznimka. Analitički prikaz *state-of-the-art* literature o navedenoj problematiki strukturiran je u tri dijela istraživanja i mogućnosti primjene (razvojne tipologije; marginalna područja/periferije; modeli razvoja).

Struktura istraživanja implicira definiranje pojmove marginalnosti i perifernosti (Pelc, 2012), među kojima, unatoč sadržajnoj sličnosti, ipak postoje definitivne razlike.

Pojmove prije svega treba razmotriti iz različitih uglova. Elementi za raspravljanje o rubnim prostorima (Grabski-Kieron i drugi, 2016) unutar veće cjeline su, na primjer; da leže izvan glavnog prometnog toka, zaobilaze ih razvojni i transportni putevi, pritom je zabilježen nedostatak autohtone razvojne snage te su istodobno ta područja često zapostavljena od strane političkih aktera. Ograničenja povezana s fizičko-geografskim obilježjima (poput pristupačnosti) također mogu biti razmotrena, ali uvijek ih treba promatrati iz socijalne perspektive: kako ih ljudi ocjenjuju, kako se osjećaju ograničenima, odnosno u kojoj mjeri ona promiču ili ometaju ljudsko djelovanje.

Istraživanja marginalnosti odnosno perifernosti usredotočena su na mnogo različitih tema s obzirom na razmjere i vrstu rubne regije kojom se određeno istraživanje bavi. Regije s obilježjima marginalnosti/perifernosti te jasno uočljivim problemima povezanimi s marginalnošću/perifernošću važan su dio geografskih istraživanja, primjerice u područjima identifikacije marginalnih pojedinaca ili društvenih skupina (Bock, 2016), čimbenika i posljedica marginalnosti i perifernosti te utvrđivanju uloge različitih geografskih čimbenika.

Generalno postoje dvije skupine istraživanja i analize marginalnih odnosno perifernih područja, a to su: kvalitativna i kvantitativna (Šiljeg i drugi, 2016). Definicija ruralnih područja izaziva određeni problem, točnije diskurs u poimanju istog (Lukić, 2012). Analiza prostornih i razvojnih problema predstavlja temelj istraživanja u svrhu identificiranja različitih tipova ruralnih područja te u konačnici prilagodbe i primjene razvojnih modela pojedinim tipovima područja. Tipologije ruralnih područja u smislu perifernosti ili marginalnosti izraduju se, primjerice, koristeći indikatore i klaster analizu (Hedlund, 2016) te neuronske mreže (Kebza, 2018). Periferna ruralna područja izdvojena su i u tipologijama ruralnih područja Hrvatske izrađenima korištenjem klaster analize (Lukić, 2012; CRORURIS, n.d.).

Cilj istraživanja na području Karlovačke županije jest razvoj tipoloških sustava razvojnih modela osobito u perspektivi EU fondova prema kojima se treba kritički odnositi (Ricci i drugi, 2019). Vrlo je važna primjena participativnih metoda istraživanja ruralnog prostora. EU kohezijskim politikama prepoznaje i razvija marginalne/periferne prostore.

Foto: Aleksandar Lukić

Foto: Aleksandar Lukić

Mirela TURK – 1. godina

savjetnik: prof. dr. sc. Zoran Stiperski

Utjecaj zelenih gradskih prostora na cijene nekretnina – faktor odabira mjesta stanovanja u gradu

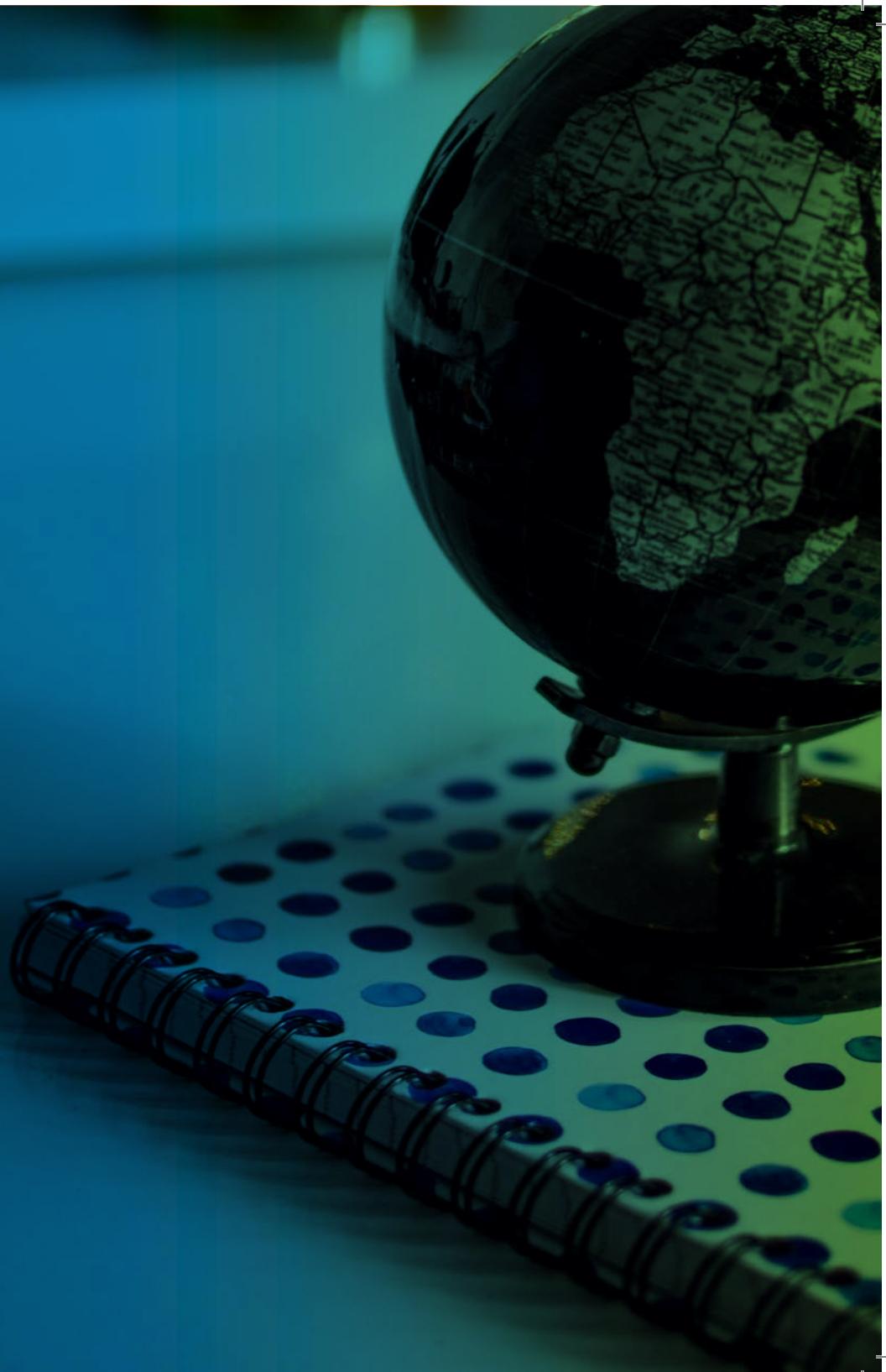
Ključne riječi: zeleni gradski prostori, stambeni stres, cijene nekretnina, hedonički model određivanja cijena nekretnina

Zeleni gradski prostori u funkcionalnom zoniranju grada najčešće predstavljaju rekreacijske zone. Usljed sve zastupljenijeg aktivnog načina života i sve ucestalije rekreacije, takvi prostori predstavljaju jednu od važnih preferencija prilikom odabira mjesta stanovanja (Gementzi i Mourati, 2018). Važan su faktor u smanjivanju stambenog stresa i postizanju razine stambenog zadovoljstva (Gluszak, 2018; Sphare, 1974). U literaturi se ističe nedovoljna dostupnost takvih prostora ovisno o socioekonomskom statusu i uočava koncentracija stanovništva visokog socioekonomskog statusa u neposrednoj blizini zelenih gradskih prostora. Stanovanje u tim dijelovima grada manje je dostupno stanovništvu nižeg socioekonomskog statusa (Laszkiewicz i dr., 2018). Stanovanje u blizini zelenih površina ističe se kao jedan od pokazatelja luksuza zbog više cijene nekretnina (Laszkiewicz i dr., 2019).

Zastupljenost istraživanja o utjecaju zelenih površina na cijene nekretnina na zadovoljavajućoj je razini. U stranoj literaturi uglavnom su zastupljeni radovi o istraživanjima provedenima u europskim gradovima (Tyrvainen i Miettinen, 2000; Moranco, 2003; Melichar i Kaprová, 2013; Kolbe i Wüstemann, 2014; Votsis, 2017; Trojanek i dr., 2018; Czembrowski i dr., 2019; Liebelt i dr., 2019; Laszkiewicz i dr., 2019) i gradovima SAD-a (Quang i Grudnitski, 1995; Lindsey i dr., 2004; Asabere i Huffman, 2009; Lindsey i dr., 2011; Harnik i dr., 2017). Tip zelenih prostora razlikuje se među istraživanjima: gradski parkovi i šume (Laszkiewicz i dr., 2019), gradski parkovi (Liebelt i dr., 2019), tereni za golf (Quang i Grudnitski, 1995), zeleni koridori (Lindsey i dr., 2004).

U proučavanim radovima kao metoda istraživanja korišten je hedonički model određivanja cijena. On omogućuje određivanje utjecaja različitih obilježja nekretnine i prostora u kojem se nalazi na njezinu cijenu. Najčešće analizirana obilježja su strukturalna obilježja nekretnine, obilježja njezinog susjedstava (udaljenost od centra, dostupnost prometa i dr.) te okolišna obilježja (udaljenost od zelenih površina). Rezultati se dobivaju provođenjem multivariantne regresije i metode najmanjih kvadrata.

U domaćoj literaturi postoje istraživanja koja primjenjuju hedonički model određivanja cijena, ali se bave utjecajem udaljenosti nekretnine od centra grada i to na primjeru Grada Zagreba (Boras, 2013; Slišković i Tica, 2016; 2019). S ciljem doprinosa urbanom planiranju grada Zagreba uočava se mogućnost primjene analizirane metode u istraživanju zelenih (rekreacijskih) prostora grada Zagreba.

Ivan IVIĆ – 1. godina

savjetnica: doc. dr. sc. Ružica Vuk

Uspješnost obrazovnog sustava i nastave geografije

Ključne riječi: obrazovni sustav, nastava geografije, metodika geografije, učitelji geografije

Znanstveni interes za temu uspješnosti formalnog obrazovanja, kako na razini cijelih sustava tako i na razini pojedinih nastavnih predmeta i pojedinaca, zaokuplja pozornost istraživača već više od jednog stoljeća. Naime, prvi radovi koji se bave odnosom društva i obrazovnog sustava objavljeni su u okviru sociologije obrazovanja početkom 20. st. (Vujević, 1989). Pitanja koja su zaokupljala pozornost prije svega bila su usmjerena na čimbenike uspješnosti formalnog obrazovnog procesa i načine na koji različiti vanjski i unutarnji utjecaji mogu oblikovati izlazni rezultat. Načelno, navedene utjecaje možemo podijeliti u tri skupine: obilježja osobnosti učenika, obilježja učenikove društvene okoline te obilježja školskog sustava tj. škole, unutar kojih se posebno izdvajaju obilježja učitelja i nastavnog procesa (Babarović dr., 2010).

U kontekstu ovog rada posebno se valja osvrnuti na obilježja društvene okoline budući da se radi o pojavi kod koje je moguće uočiti geografske varijacije te obilježja učitelja i nastavnog procesa koje je moguće promatrati kroz prizmu metodike geografije kao još relativno mlade i nedovoljno afirmirane discipline (Lambert, 2010). Tako se o utjecaju učitelja/nastavnika na rezultate obrazovnog procesa govori u kontekstu njegovog stručnog obrazovanja vezanog za sadržaj nastavnog predmeta (Begle i Geeslin, 1972; Monk, 1994 i dr.), metodičkog i pedagoškog obrazovanja (Monk, 1994; Goldhaber i Brewer, 2000 i dr.), osobina ličnosti učitelja/nastavnika (Aliakbari i Darabi, 2013 i dr.), ali i za konkretnе osobine, znanja i vještine dobrog učitelja/nastavnika. Vrlo zanimljiv, ponešto drugačiji i holistički pogled na čimbenike koji utječu na kvalitetnog i efikasnog učitelja u svom radu nudi i Korthagen (2004).

Radova koji se konkretno bave nastavom i nastavnicima geografije te njihovom rezultatima je razumljivo puno manje, a većina ih je nastala u posljednjih nekoliko desetljeća. Tematski se najviše bave čimbenicima motiviranosti učenika za nastavni predmet geografija (Trend, 2005 i dr.), utjecajem osobina nastavnika na obilježja nastave (Brooks, 2008 i dr.) i uspjeh te pitanjima pripreme nastavnika i njihovom ulogom u oblikovanju sustava (Mitchell, 2016 i dr.). U navedenim radovima korišten je velik broj različitih kvantitativnih i kvalitativnih metodoloških pristupa.

U kontekstu metodologije i ovog rada važna je i primjena metode neuronskih mreža u istraživanjima vezanim za obrazovanje, osobito u dijelu koji se bavi uspješnošću nastavnog procesa. Iako je takvih radova relativno malo, mogu dati važne početne smjernice (Kajiji i Dash, 2012 i dr.).

Sve znanstvene spoznaje iz navedenih područja pridonose boljem razumijevanju istraživanog područja, ali i otvaraju nova pitanja na koja je se u budućnosti treba fokusirati.

Mihela MELEM HAJDAROVIĆ – 1. godina

savjetnica: prof. dr. sc. Borna Fuerst Bjeliš

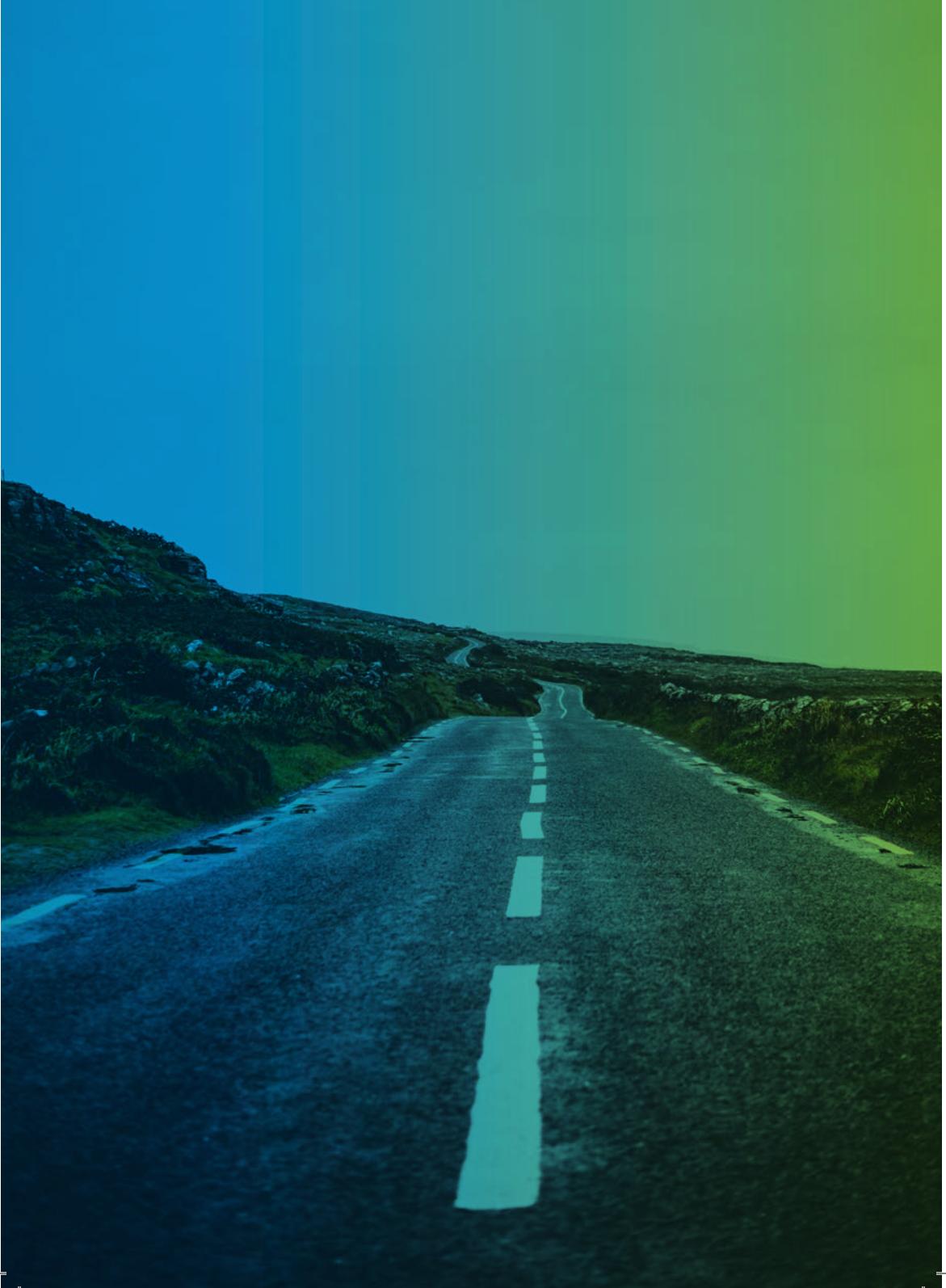
Odnos jezika i identiteta u historijskogeografskim istraživanjima - stanje područja

Ključne riječi: jezik, identitet, historijska geografija, pregled područja

Jezik ostavlja izrazito dubok otisak u ljudskom društvu. Toliko dubok da je, prema mnogima, upravo on jedan od najvažnijih indikatora pri definiranju identiteta, kako pojedinca, tako i regije, nacije, pa čak i nadnacionalnih zajednica. Premda njihova simbioza traje od samih početaka ljudskog društva, većina istraživanja tog međuodnosa započinje u razdoblju kada je osviještenost njihove povezanosti postala raširenija i kada su pri definiranju identiteta nacionalni tiskani jezici zauzeli ključnu ideološku i političku ulogu (Anderson, 1990). U Hrvatskoj taj vremenski obuhvat započeo je Hrvatskim narodnim preporodom koji je svoj vrhunac imao od 1835. do 1848. S obzirom na to da je geografija prošlih razdoblja sintagma kojom definiramo historijsku geografiju (Glamuzina i Fuerst-Bjeliš, 2015) te da područje moga interesa pripada historijskogeografskom korpusu, pri pregledu stanja područja prvo su konzultirani historijskogeografski radovi. Na tom su području pronađena brojna istraživanja (Breton, 1979; Johnson, 1992; Greenberg, 2005; Novak, 2012; Stolac, 2014; Brešan Ančić, 2015; Melnytska, 2016; Knapp, 1987, 2019) koja uglavnom koriste deskriptivan i analitički pristup, formalne (službene popisne statistike, rječnike, pravopisne priručnike, jezične monografije) i neformalne istraživačke izvore (novinski članci, natpisi na fotografijama i odjeći) te metode anketiranja, intervjuiranja i analize karata. S obzirom na interdisciplinarnost istraživane tematike pregled stanja područja proširen je i na druge geografske subdiscipline (jezičnu geografiju, geolingvistiku, kulturnu i političku geografiju), ali i na drugu negeografsku literaturu geografiji susjednih disciplina - lingvistiku, etnologiju, antropologiju i sociologiju. Ovisno o disciplini koja je u radu zastupljena mijenjaju se i izvori i metode znanstvenog rada. Najzastupljeniji su ipak geografski i lingvistički radovi. Od geografa ističu se teorijski radovi o jeziku C. M. Delgada de Carvalha (1962), Philipa L. Wagnera (1958, 1966, 1991) i Petera Jordana (2007, 2011), a od lingvista Colina H. Williamsa (1988, 1996), Asima Pece (1987, 1989), Božidara Finke (1982) i Mije Lončarića (2013). Istaknuti hrvatski toponomastičar je Petar Šimunović (1972, 1986). Pregled stanja područja izvršen je preko platformi WOS, Scopus, Hrčak i CROSBi, kako bi se omogućila detaljna i podjednaka pretraživost domaćih i stranih istraživanja. Unatoč tomu stranih istraživanja je znatno više, čak 80%. Također, ističu se dva razdoblja tijekom kojih su jezično-identitetske teme znanstvenicima bile privlačna tematika, a to su razdoblje od 1950-ih do 1970-ih kad ova tematika prvi puta snažnije zaokuplja znanstvenike i razdoblje od 2010. do 2019. kada je nastala većina (gotovo polovica) pretraženih radova.

~~versch. Schreibmaschinen~~
~~versch. Schreibmaschinen~~
~~versch. Schreibmaschinen~~
~~versch. Schreibmaschinen~~
~~versch. Schreibmaschinen~~
~~versch. Schreibmaschinen~~

Karlo MAK – 1. godina

savjetnica: izv. prof. dr. sc. Martina Jakovčić

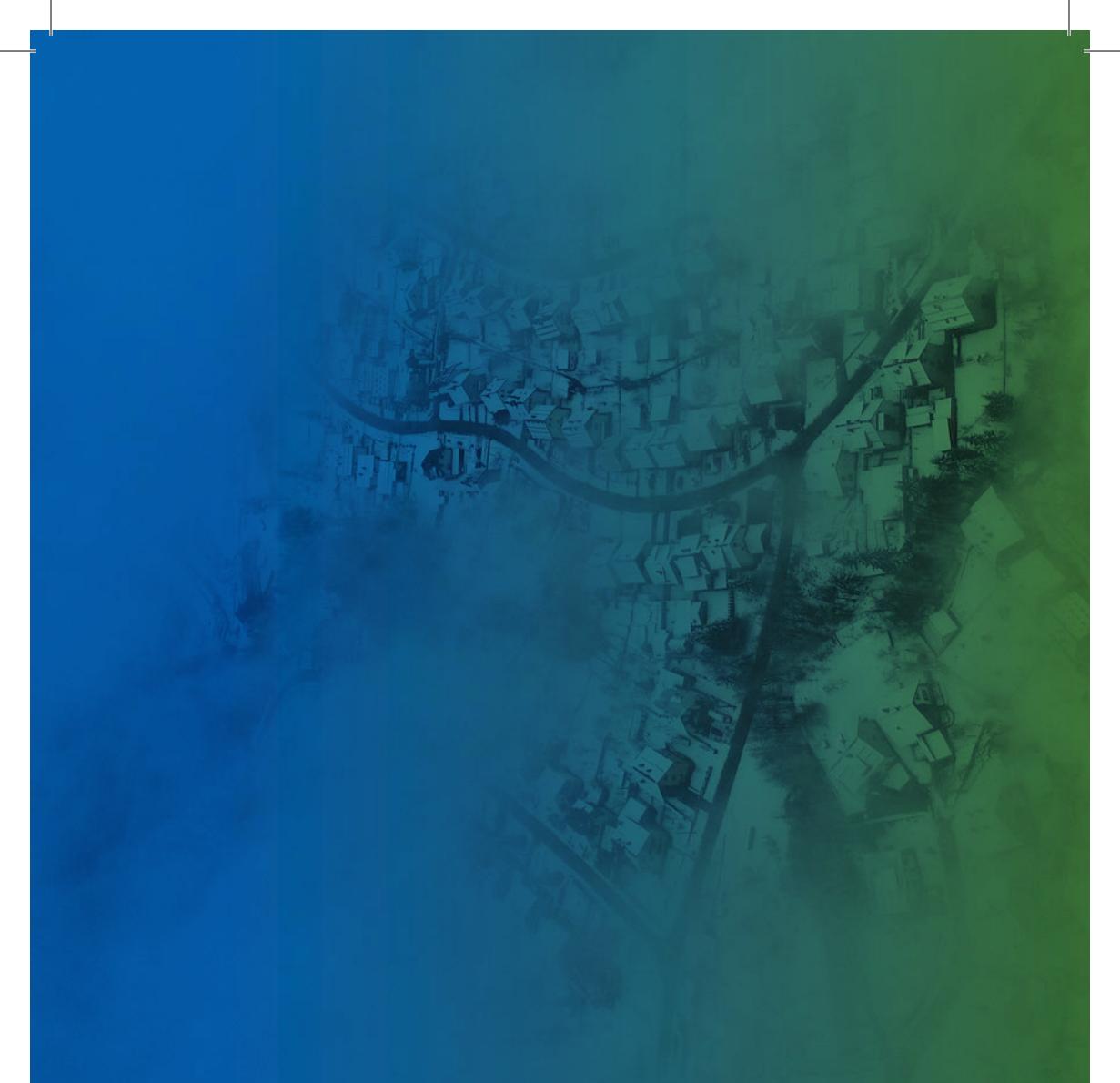
Liminalne potrošačke zone: stanje i perspektive prekogranične potrošnje

Ključne riječi: limologija, pograničje, prekogranična potrošnja

Disciplinarno bogatstvo studija granica učinilo je fiksaciju fizičkim, oplijevim granicama zastarjelom. Barem su podjednako važne kulturne, socijalne, ekonomske i druge granice. Stoga suvremena limologija vidi pograničje kao fluidni prostor u kojem se jedan percipirani skup unificirajućih atributa i značajki graduirano mijenja drugim. Granice nisu unaprijed zadane, već se neprekidno reproduciraju kroz socioekonomske, kulturne i političke procese (Kolossov i Scott, 2013). To im omogućava posjedovanje raznorodnih značenja i uloga (Haselsberger, 2014), a funkcija ekonomske razmjene unutar koje je moguće proučavati prekograničnu potrošnju, možebitno je najopljivija. Stoga je cilj ovdje ponuditi sistematizaciju znanstveno-istraživačkih radova koje se bave prekograničnom potrošnjom.

Riječ je obično o studijama slučaja koje u fokusu imaju određen segment granice (Ramsey i dr., 2019) te u pravilu jedan specifični aspekt potrošnje što rezultira zanemarivanjem složenosti i višezačnosti fenomena prekogranične kupovine (Mulvey i dr., 2016). Najbanalnije rečeno, prekogranična kupovina podrazumijeva aktivnost u kojoj fizičke osobe koje žive u jednoj zemlji putuju preko granice u susjednu kako bi kupovale (Michalko i Timothy, 2001). Da bi do toga uopće došlo, potrebno je ispuniti određene pretpostavke. Najcitiraniji su Leimgruberovi (1988) uvjeti koji uključuju postojanje dovoljnih razlika između dviju zemalja da kupovina preko granice bude benefit, zatim svijest stanovništva da te razlike postoje, njihova odluka da će poduzeti prekograničnu kupovinu te mogućnost da se u takvu aktivnost upuste. Drugim riječima, ekonomski disbalans između dviju zemalja, koji se prije svega ogleda u nižim cijenama i širem/dubljem assortimanu roba, primarni je faktor koji dovodi do ekonomske razmjene (Ramsey i dr., 2019). No, liberalizacijom prekogranične mobilnosti spomenute se razlike smanjuju čime opada intenzitet prekogranične interakcije. Međutim, postoji niz neekonomskih faktora koji utječu na odvijanje prekogranične potrošnje. Tako funkcionalne, sociokulture i fizičko-geografske razlike, kao i način na koji vidimo druge zemlje, mogu imati različit utjecaj na mobilnost potrošača (Spierings i van der Velde, 2008). Prekogranični potrošači osobe su koje barem jedanput godišnje prelaze granicu kako bi kupovale. Oni obično stanuju u relativnoj blizini granice, što jednodnevna potrošačka putovanja čini mogućima (Bygvra, 2019). Kako različiti radovi donose drugačije socio-demografske značajke te skupine potrošača (Boonchai i Freathy, 2018), moguće je tek pretpostaviti da će države s nepovoljnijim odnosom površine i duljina granica, kao i manje države općenito, imati više stanovništva uključenog u prekograničnu interakciju (Spierings i van der Velde, 2008).

6. INTERNA KONFERENCIJA ZA DOKTORANDE

**DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
PROSTOR, REGIJA, OKOLIŠ, PEJZAŽ**

